

Eläinten terveys ja hyvinvointi –yksikkö

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

1 Yleistä

Tässä ohjeessa kerrotaan niistä merkinnän ja rekisteröinnin vaatimuksista mitä lainsäädäntö asettaa nautaeläintenpitäjille sekä käytännön ohjeita ko. vaatimusten noudattamiseen.

Nautojen merkitseminen ja rekisteröinti perustuu EU-säädöksiin ja lakiin eläintunnistusjärjestelmästä (238/2010), joissa säädetään jokaisen nautoja pitävän velvollisuudesta rekisteröityä eläintenpitäjäksi sekä ilmoittaa omistamiensa tai hallitsemiensa nautojen tiedot nautarekisteriin.

Tarkemmin nautojen pitoon liittyvistä vaatimuksista on säädetty maa- ja metsätalousministeriön asetuksella nautaeläinten tunnistamisesta (326/2015).

Nautarekisterin käyttöä ja tietojen luovutusta säätelee osaltaan laki maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmistä (284/2008).

Lisätietoja ja ajankohtaisia eläintenpitäjiä koskevia tiedotteita on Eviran internetsivuilla osoitteessa: www.evira.fi > Eläimet > Eläinsuojelu ja eläintenpito > Merkitseminen ja rekisteröinti > Nautaeläimet. Jos luet tämän oppaan sähköistä versiota, linkki Eviran sivulle löytyy [tästä](#).

1.1 Määritelmiä

Tässä ohjeessa tarkoitetaan

- *nautaeläimellä* kesynautoja, vesipuhveleita ja biisoneita
- *eläintenpitäjällä* eläimistä vastuussa olevaa toimijaa, joka ei ole eläinvälittäjä tai elintarvikealan toimija. Hän on joko eläimen/eläinten omistaja tai haltija.
- *eläinvälittäjällä* sellaista eläintenpitäjää, joka itse tai toisen välityksellä myy tai ostaa ammattimaisesti nautaeläimiä ja on vastuussa eläimistä tilapäisesti, enintään 30 vuorokauden ajan. Eläinvälittäjällä tarkoitetaan myös sellaista luonnollista tai oikeushenkilöä, joka ostaa nautaeläimiä vain teurastamista varten.
- *pitopaikalla* tarkoitetaan yksikköä, joka muodostuu yhdestä tai useammasta laitoksesta, rakennuksesta, laitumesta, tarhasta tai muusta paikasta jossa nautoja pidetään
- *tilatunnuksella* maatilarekisteriin merkittyä maatalon tunnistetta
- *asiakastunnuksella* maaseutuelinkeinorekisteriin rekisteröityneelle asiakkaalle annettua tunnusta, jota käyttävät ne nautaeläinten pitäjät, joilla ei ole tilatunnuksia
- *eläinvälittäjätnunnuksella* eläinvälittäjärekisteriin rekisteröityneelle eläinvälittäjälle annettua tunnusta
- *EU-tunnuksella* nautarekisteriin merkittyä naudan tunnistetta, jossa on maatunnus (kaksi kirjainta) ja naudan yksilötunnus (12 numeroa)
- *korvamerkeillä* virallisia Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymiä korvamerkkejä tai korvamerkkipareja
- *korvausmerkillä* nautaeläimen alkuperäisellä EU-tunnuksella varustettua korvamerkkiä, jolla korvataan vaurioitunut, virheellisesti kiinnitetty tai irronnut korvamerkki
- *eMerkillä* nautaeläimelle vaihtoehtoisesti tilattavaa apumerkkiä, mikä sisältää mikroosirun, mutta on myös visuaalisesti luettavissa
- *tilapäismerkillä* väriltään punaista korvamerkkiä, jossa on valmiiksi painettuna merkin tunnus

Eläinten terveys ja hyvinvointi –yksikkö

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

- *rekisteröintimaksulla* Eviran perimää julkisoikeudellista maksua, joka perustuu maa- ja metsätalousministeriön maksuasetukseen
- *tarkisteella* EU-tunnuksen virallisen osan jälkeen ilmoitettavaa yhtä numeroa, joka laskeaan EU-tunnuksen numero-osasta
- *päämerkillä* EU-asetuksen mukaista ensimmäistä korvamerkkiä, jonka vähimmäiskoko (45 x 55 mm) ja -tekstikoko (5 mm) samoin kuin sisältö on asetuksen mukainen (kts. kuvat 3.1.1 perinteinen korvamerkki). Päämerkki sisältää lisäksi viivakoodin.
- *apumerkillä* EU-asetuksen mukaista toista korvamerkkiä, jonka rakenteeseen samoin kuin tietosisältöön jäsenvaltio on voinut tehdä muutoksia päämerkin sisältöön verrattuna (kts. kuvat 3.1.1 perinteinen korvamerkki). Apumerkki sisältää lisäksi tarkisteen. Lisätunnisteena apumerkissä voi olla eläimen korvanumero tai EU-tunnuksen neljä viimeistä numeroa.

2 Eläintenpitäjän ja pitopaikan rekisteröiminen

2.1 Eläintenpitäjän rekisteröityminen ja muutoksista ilmoittaminen

Yhden tai useamman nautaeläinten pitäjän on rekisteröidyttävä nautaeläinten pitäjäksi.

Rekisteröitymislomake toimitetaan ennen eläintenpidon aloittamista maaseutuelinkeinoviranomaiselle siinä kunnassa, missä eläintenpitäjän maatilalla talouskeskus tai asuinpaikka sijaitsee.

Rekisteröitymislomakkeen saa kunnasta tai internetistä osoitteesta: www.evira.fi > Tietoa Evirasta > Lomakkeet ja ohjeet > Eläimet > Eläinten terveys, tuonti ja vienti sekä merkitseminen ja rekisteröinti. Jos luet tämän ohjeen sähköistä versiota, lomakesivu löytyy [tästä](#).

Oman kunnan maaseutuelinkeinoasioita hoitavan viranomaisen osoite löytyy Maaseutuviraston verkkosivuilta: www.mavi.fi > Tietoa meistä > Hae yhteistoiminta-alueesi

Rekisteröidytessä on ilmoitettava

- henkilötiedot (nimi, osoite, puhelinnumero, henkilö- tai Y-tunnus sekä kieli)
- eläinten pitopaikat (omistuksessa tai hallinnassa olevat)
- eläintenpidon tarkoitus
- rekisteröinnin syy (tuotannon aloitus, keskeytys, uudelleen aloittaminen tai lopettaminen) ja aloitus- tai lopetuspäivämäärä

Mikäli näissä tiedoissa tapahtuu muutoksia, on niistä viipymättä ilmoitettava kirjallisesti kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Samoin jos eläinten pito keskeytyy vähintään kuuden kuukauden ajaksi, on siitä ilmoitettava em. rekisteröitymislomakkeella. Myös toiminnan uudelleen aloittamisesta tai kokonaan lopettamisesta on ilmoitettava.

Eläintenpitäjän rekisteröinnin tilanteen muutosilmoitus (esim. keskeyttäminen tai lopettaminen) on tehtävä 30 vuorokauden sisällä.

2.2 Pitopaikan rekisteröinti

Eläintenpitäjä ilmoittaa rekisteriin omistuksessaan tai hallinnassaan olevan pitopaikan paikkatietoineen, eläinlajin ja siihen liittyvän tuotantomuodon. Eläintenpitäjän hallinnassa olevasta pitopaikasta liitetään mukaan vuokrasopimus tai kirjallinen selvitys. Pitopaikka saa pitopaikan rekisteröimisen yhteydessä pitopaikkatunnuksen. Tunnusta käytetään ilmoitettaessa eläinten os-

Eläinten terveys ja hyvinvointi –yksikkö

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

---

to- ja myyntitapahtumia sekä pitopaikkojen välisiä siirtotapahtumia rekisteriin. Kukin pitopaikka saa vain yhden pitopaikkatunnuksen vaikka pitopaikassa olisi omien eläinten lisäksi toisen eläintenpitäjän eläimiä.

- Maatilan talouskeskus rekisteröidään ainoaksi pitopaikaksi, jos kaikki tuotantorakennukset ja laitumet ovat talouskeskuksessa tai sen läheisyydessä.
- Talouskeskuksesta erillään oleva tuotantoyksikkö tai laidunalue rekisteröidään erilliseksi pitopaikaksi erityisesti silloin, kun kulku pitopaikkaan tapahtuu toisen eläintenpitäjän alueen kautta tai jos pitopaikka sijaitsee toisen tuottajan talouskeskuksessa.
- Jos pitopaikkana on metsälaidun tai saari, jolla ei ole peruslohkonumeroa, merkitään alue kartalle ja pitopaikka rekisteröidään normaalin peruslohkorekisteröinnin mukaisesti.

Evira on antanut ohjeen pitopaikan määrittelystä. Ohje eräiden eläinrekistereiden pitopaikkatietojen muuttamismenettelystä löytyy osoitteesta: www.evira.fi > Eläimet > Eläinsuojelu ja eläinten pito > Merkitseminen ja rekisteröinti. Jos luet tämän ohjeen sähköistä versiota, pitopaikkaohje löytyy [tästä](#).

Pitopaikan rekisteröiminen tapahtuu jättämällä täytetty lomake ”Tuotantoeläinten pitopaikat, rekisteröinti-/muutosilmoitus” kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Lomakkeita saa kunnan maataloustoimistosta, tai internetistä osoitteesta: Evira > Tietoa Evirasta > Lomakkeet ja ohjeet > Eläimet > Eläinten terveys, tuonti ja vienti sekä merkitseminen ja rekisteröinti. Jos luet tämän ohjeen sähköistä versiota, lomakesivu löytyy [tästä](#).

Jos rekisteröidyn pitopaikan tiedoissa, pitopaikan omistus- tai hallintasuhteissa, eläinlajeissa tai tuotantosuunnassa tapahtuu muutoksia tai jos pitopaikka poistuu käytöstä, ilmoitetaan muutokset kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle samalla ”Tuotantoeläinten pitopaikat, rekisteröinti-/muutosilmoitus” -lomakkeella kuin rekisteröintikin. Muutoksista on ilmoitettava 30 vuorokauden sisällä.

3 Nautaeläinten korvamerkit ja merkitseminen

Eläintenpitäjä on vastuussa omistamiensa tai hallitsemiensa eläinten asianmukaisesta merkitsemisestä. Jokainen nautaeläin on merkittävä molempiin korviin kiinnitettävillä Eviran hyväksymillä korvamerkeillä 20 vuorokauden sisällä sen syntymästä tai ennen sen siirtoa syntymäpitopaikastaan. Ennen 1.1.1998 syntyneet naudat saavat olla merkittyinä vain yhdellä korvamerkillä.

Poikkeuksena merkitsemisajankohdasta ovat biisonien (*Bison bison*) vasikat, joille merkit voi kiinnittää myöhemmin. Merkit on kiinnitettävä vieroitussvaiheessa, kuitenkin viimeistään yhdeksän kuukauden iässä. Jos vasikka siirretään tätä ennen syntymäpitopaikastaan, se on merkittävä ennen siirtoa (Komission asetus (EY) N:o 509/1999).

Merkitsemätöntä tai puutteellisesti merkittyä nautaa ei saa siirtää/luovuttaa pitopaikasta, ottaa kuljetettavaksi tai vastaanottaa. Jo kertaalleen kiinnitettyä ollutta korvamerkkiä ei saa kiinnittää uudelleen. Myöskään jo aiemmin syntyneelle vasikalle rekisteröityjä korvamerkkejä ei saa rekisteröidä eikä kiinnittää uudelle vasikalle.

Raatojen keräilijä voi ottaa vastaan merkitsemättömiä raatoja, jos ne merkitään keräilijän tai hävityslaitoksen oman järjestelmän mukaisella tavalla.

Eläinten terveys ja hyvinvointi –yksikkö

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

3.1 Korvamerkit

Naudalla käytetään keltaisia korvamerkkejä. Vain poikkeustilanteessa naudalla voi olla punainenkin korvamerkki. Naudalla on oltava sekä pää- että apumerkki. Ennen 1.1.1998 syntyneille riittää päämerkki.

3.1.1 Perinteinen korvamerkki

Päämerkki

Merkinnyt:

- Eviran logo
- maakoodi
- EU-tunnus viivakoodina
- EU-tunnuksen numero-osan yhdeksän viimeistä numeroa
- EU-tunnuksen neljä viimeistä numeroa

Apumerkki

Merkinnyt:

- Eviran logo
- maakoodi
- EU-tunnuksen numero-osan yhdeksän viimeistä numeroa
- tarkistenumero ympyröitynä
- EU-tunnuksen neljä viimeistä numeroa
- EU-tunnuksen alapuolella voi olla isoilla numeroilla neuvonnan korvanumero, EU-tunnuksen neljä viimeistä numeroa tai tyhjää

3.1.2 Elektroninen korvamerkki

Nauta voidaan merkitä toiseen korvaan elektronisella korvamerkillä (eMerkki), jonka vastakappale riippuu toimittajan merkkivalikoimasta ja on eläintenpitäjän valittavissa. Elektronisessa korvamerkissä on aina vähintään myös visuaalisesti luettavissa oleva EU-tunnus ja tarkiste. EMerkin mikrosiru on ISO-standardia 11784 ja 11785.

Eläinten terveys ja hyvinvointi –yksikkö

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

3.1.3 Tilapäismerkki

Nauta voidaan merkitä toiseen korvaan punaisella tilapäismerkillä tapauksessa, jossa sen varsinainen korvamerkki on pudonnut juuri ennen teuraaksi menoa, eikä sille enää ehditä saamaan normaalia korvausmerkkiä. Tilapäismerkki ei ole tarkoitettu eläimen pitkäaikaiseen merkintään. Tilapäismerkin lisäksi toisessa korvassa on aina oltava keltainen merkki. Nautaa, joka on merkitty yhdellä korvamerkillä (syntynyt ennen 1.1.1998), ei voi merkitä vastaavassa tapauksessa vain tilapäismerkillä.

Tilapäismerkissä on Eviran logon lisäksi valmiiksi painettu juokseva numero, joka yhdistetään nautarekisterissä eläimen EU-tunnukseen. Tämä numero kirjoitetaan kestäväällä tussilla merkissä olevaan tyhjään tilaan. Tilapäismerkit ovat eläintenpitäjäkohtaisia ja niitä saa tilata sekä pitää varalla pieniä määriä.

Otettaessa tilapäismerkki käyttöön, eläintenpitäjän on kirjoitettava tussilla numeron alapuolelle sekä merkin naaras- että urososaan selkeästi eläimen koko EU-tunnus. Sekä maakoodi että numero-osa kirjoitetaan samassa muodossa kuin ne ovat alkuperäisessä korvamerkissä.

Merkin käyttöönotosta on ilmoitettava nautarekisteriin seitsemän (7) päivän kuluessa. Tilauksen yhteydessä saatuun tilapäismerkkiluetteloon kirjataan merkin käyttöönotto kolmen päivän kuluessa tapahtumasta ja luettelo säilytetään pitopaikan nautaeläinluettelon liitteenä.

3.2 Korvamerkkien tilaaminen

Eläintenpitäjän on huolehdittava siitä, että pitopaikassa on riittävästi korvamerkkejä vasikoiden merkitsemistä varten. Vapaita merkkejä voi olla varalla noin vuoden käyttötarvetta vastaava määrä. Merkkitilauksen yhteydessä toimitettava vapaiden EU-tunnusten lista on säilytettävä pitopaikassa nautaeläinluettelon liitteenä.

Korvamerkit tilataan hyväksytyyn ohjelmistotoimittajan tai neuvontajärjestön sovelluksella, paperilomakkeella tai puhelimitse Suomen Maatalouden Laskentakeskus Oy:n asiakaspalvelusta (jäljempänä asiakaspalvelu kts. kohta 4.1).

Vapaiden korvamerkkien tilaustiedot (toimitusaika 3-4 viikkoa)

- tilaajan tila- tai asiakastunnus
- tilaajan yhteystiedot
- y-tunnus
- merkkitoimittaja
- merkkimalli
- apumerkin vapaaehtoinen tunnus: juokseva tilakohtainen korvanumero, EU-tunnuksen neljä viimeistä numeroa tai tyhjä kenttä
- tilausmäärä kpl

Korvausmerkkitilauksen tiedot (toimitusaika 1 viikko, eMerkki 3-4 viikkoa)

- tilaajan tila-/asiakastunnus
- tilaajan yhteystiedot
- y-tunnus
- eläimen EU-tunnus

Eläinten terveys ja hyvinvointi –yksikkö

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

- o merkityyppi: päämerkki, korvausmerkki tai molemmat
- o merkkitoimittaja
- o merkkimalli
- o apumerkin vapaaehtoinen tunnus: juokseva korvanumero, EU-tunnuksen neljä viimeistä numeroa tai tyhjä kenttä

Korvamerkkipihdit tilataan suoraan merkkitoimittajalta. Jokaiselle merkkimallille on omat pihdit.

Lisätietoa hyväksytyistä korvamerkeistä ja merkkitoimittajista löytyy internetsivulta: www.evira.fi > Eläimet > Eläintensuojelu ja eläinten pito > Merkitseminen ja rekisteröinti > Nautaeläimet > Korvamerkit. Jos luet tämän ohjeen sähköistä versiota, sivu löytyy [tästä](#).

Korvamerkkikauppa on eläintenpitäjän ja merkkitoimittajan välistä toimintaa. Asiakaspalvelu tai Evira ei vastaa toimintaan liittyvistä reklamaatioista. Korvamerkkien laaduntarkkailun takia Eviraa tai asiakaspalvelua voi kuitenkin tiedottaa mahdollisista palautteista koskien korvamerkkien laatua.

3.3 Korvamerkkien kiinnittäminen

Ennen korvamerkkien kiinnittämistä tulee varmistua, että välineet ja merkit samoin kuin eläimen korvat ovat puhtaat. Korvamerkki kiinnitetään huolellisesti isoja verisuonia varoen valmistajan lähettämien ohjeiden mukaan. Suosituksena on, että merkin naaraspuoli tulee etupuolelle ja urospuolen tappi lävistää korvaleden takaa eteenpäin. Näin tappi jää korvan sisäpuolelle, jolloin se ei takerru helposti esimerkiksi aitalankoihin tai oksistoihin. Kiinnittämiseen on käytettävä kuhunkin merkkimalliin sopivia pihtejä.

Eläintenpitäjä voi päättää kumpaan korvaan pää- ja apumerkki kiinnitetään.

3.3.1 Pudonnut korvamerkki

Pudonnutta korvamerkkiä ei saa kiinnittää uudelleen, vaan pudonneen merkin tilalle on viivytyksettä tilattava korvausmerkki eläimen omalle EU-tunnukselle. Kun korvausmerkki on saapunut tilalle, on se viivytyksettä kiinnitettävä asianomaisen eläimen korvaan. **Vapaita korvamerkkejä ei saa missään tilanteessa käyttää korvausmerkkeinä.**

3.3.2 Vahingoittunut tai virheellisesti kiinnitetty korvamerkki

a) Korvamerkki on vahingoittunut, jos se on repeytynyt tai muuten muuttunut lukukelvottomaksi. Vahingoittunut korvamerkki on poistettava ja korvattava.

b) Korvamerkki on virheellisesti kiinnitetty, jos eläin on merkitty sellaisella korvamerkillä, joka on jo aiemmin rekisteröity toiselle eläimelle. Myös silloin, kun merkitsemisen yhteydessä korvamerkkiparit hajoavat ja eläimille kiinnitetään korviin eri EU-tunnuksia sisältävät korvamerkit tai niiden puolikkaat, on korvamerkki kiinnitetty virheellisesti. Virheellisesti kiinnitetty korvamerkki on poistettava ja eläimelle on tilattava korvausmerkki samalla tunnuksella, jolla eläin on rekisteröity.

3.3.3 Repeytyneet korvat

Jos naudan korva on niin pahasti repeytynyt, ettei siihen tämän vuoksi voi kiinnittää merkkiä, on korvan repeytymisestä tehtävä merkintä eläinluetteloon kyseisen eläimen tietorivin kohdalle. Suositeltavaa on pyytää eläinlääkäriltä erillinen dokumentti asian toteamisesta. Tällainen eläin on loppuelämänsä puutteellisesti merkitty eikä sitä saa myydä eloon toiselle eläintenpitäjälle, jollei korva parane siihen kuntoon, että merkin kiinnittäminen onnistuu.

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

Korvausmerkki on tilattava, vaikka merkkiä ei voisi kiinnittää ao. eläimen korvaan. Merkki annetaan eläinkuljettajan mukaan, kun nauta toimitetaan teuraaksi. On syytä muistaa, että jos repeytyneitä korvia käytetään eläimen puutteellisen merkinnän perusteluna, tilavalvonnassa valvoja arvioi onko poikkeukselle perusteita. Samoin teurastamossa tarkastuseläinlääkäri arvioi eläimen merkinnän asianmukaisuuden.

3.4 Ulkomaiset korvamerkkit

Muista EU:n jäsenmaista ja Norjasta (ks. kohta 4.3.8 Tuonti-ilmoitus) tuodut naudat säilyttävät alkuperäiset korvamerkkinsä. Tuontieläimillä ei ole välttämättä rekisterissä tarkistenumeroa (T-sarake), koska se ei ole kaikissa jäsenmaissa käytössä.

EU:n ulkopuolisista maista tuodun (kolmas maa) naudankorvat alkuperäiset korvamerkkit poistetaan ja korvataan eläintenpitäjän vapailla korvamerkkeillä tulopitopaikassa viimeistään 14. päivänä maahan saapumisesta. Eläintenpitäjän tulee ennen tuontia huolehtia riittävästä vapaiden korvamerkkien määrästä.

3.5 Korvamerkkien hävittäminen

Eläintenpitäjä on velvollinen huolehtimaan pudonneiden tai muuten tarpeettomiksi käyneiden korvamerkkien hävittämisestä siten, ettei merkkejä ole mahdollista ottaa enää uudelleen käyttöön. Karjan myyminen toiselle eläintenpitäjälle ei oikeuta luovuttamaan vapaina olevia merkkejä eläinten mukana niiden uudelle omistajalle, koska merkit ovat tilaajakohtaisia.

4 Nautaeläinten tapahtumailmoitukset

4.1 Ilmoituskanavat

Nutarekisterin ylläpitotehtävistä vastaa ProAgria Maatalouden Laskentakeskus Oy (myöhemmin Laskentakeskus). Nautoja koskevat ilmoitukset nutarekisteriin sekä korvamerkkien, korvausmerkkien, eMerkkien ja tilapäismerkkien tilaukset tehdään alla olevia ilmoitusväyliä käyttäen:

- PC-ohjelmat esim. Ammu, Pihvi, WinElmer ja TehoElmer
- Internetpalvelu WebElmer
- Internetpalvelu Nettifarmi
- Lomakkeet, postitse Laskentakeskukseen tai faksilla 09 271 3500
- Asiakaspalvelu
  - puh. 09 85 666 000, aukioloaika 8.15 - 16.00 (tietojen korjaus, erikoistilanteet ja pienimuotoinen ilmoittaminen)
  - fax: 09 271 3500
  - osoite: Suomen Maatalouden Laskentakeskus /Nutarekisteri, PL 25, 01301 VANTAA

Lomakkeita voi tilata asiakaspalvelusta tai niitä voi tulostaa Eviran internetsivuilta: Evira > Tietoa Evirasta > Lomakkeet ja ohjeet > Eläimet > Eläinten terveys, tuonti ja vienti sekä merkitseminen ja rekisteröinti. Jos luet tämän oppaan sähköistä versiota, lomakesivu löytyy [tästä](#).

4.2 Ilmoitusaika

Eläintenpitäjien on ilmoitettava omistuksessaan tai hallinnassaan olevien eläinten tapahtumat nutarekisteriin edellä mainittuja ilmoituskanavia käyttäen seitsemän (7) vuorokauden kuluessa tapahtumasta.

Ilmoitusajan laskenta aloitetaan tapahtumapäivää seuraavasta päivästä. Lomakkeen on oltava asiakaspalvelussa määräajan sisällä. Saapumispäivämäärä leimataan lomakkeeseen. Suosi-

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

---

teltavin tapa on sähköinen ilmoituskanava, jolloin tiedot rekisteriin päivittyvät heti. Lomakkeella ilmoitettaessa on syytä muistaa, että postin kulkuun voi kulua useita päiviä.

4.3 Ilmoitettavat tapahtumat

4.3.1 Syntyminen

Vasikan syntymätapahtuman rekisteröimiseksi on nautaeläinten pitäjän ilmoitettava seuraavat tiedot:

- tilatunnus tai asiakastunnus
- pitopaikkatunnus
- EU-tunnus
- syntymäpäivä
- sukupuoli
- rotu
- käyttö
- emän EU-tunnus, alkioeläimestä ilmoitetaan kantajaemän ja geneettisen emän EU-tunnukset

Vapaaehtoiset tiedot:

- isän EU-tunnus tai rotu ja kantakirjanumero
- nimi
- korvanumero

Edellä mainitut tiedot ilmoitetaan käyttämällä nautarekisterin ilmoituskoodeja (Liite 1).

Jos vasikka myydään tai siirretään pitopaikasta ennen seitsemän vuorokauden ikää, on sen oltava asianmukaisesti rekisteröity ja merkitty ennen lähtöä. Lomakkeella ilmoitettaessa on syytä huomioida, että tietojen näkymiseen rekisterissä voi mennä kaksikin viikkoa (postin kulku ja tallennus).

Pitopaikan eläinluettelon tiedot on oltava ajan tasalla ja keskusrekisteriin tiedot ilmoitettava viivytyksettä, jos vasikkaa aiotaan siirtää syntymäpitopaikastaan alle viikon ikäisenä. Kuljetuslainsäädäntö sallii alle 10 pv ikäisten vasikoiden siirron, jos eläimen kunto (esim. napa kuivunut) sen sallii ja kuljetusmatka on alle 100 km (Neuvoston asetus (EY) N:o 1/2005).

Sukupuoli on tärkeä tieto eläimen tunnistamisen kannalta sekä eri tukijärjestelmissä, joten virheellisydet naudan sukupuolitiedossa voivat aiheuttaa tukimenetyksiä ja virheellinen tieto on korjattava ensi tilassa.

Rodun asianmukaiseen ilmoittamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota silloin, kun eläin on tarkoitettu emolehmätuotantoon. Tarkemmat emolehmätuotannon rotuvaatimukset on esitetty tukijärjestelmien hakuohjeissa.

Käyttötiedon määrittelee jokainen eläintenpitäjä omista lähtökohdistaan. Käyttötieto voi vaihtua eläimen elinaikana ja tiedon päivittämisestä kannattaa huolehtia, koska joissakin tukijärjestelmissä käyttö on tuen maksun kannalta oleellinen tieto. Esimerkiksi jos eläimestä on edellisen omistajan hallussa maksettu vain yhden päivän ajan emolehmäpalkkiota, seuraava omistaja ei voi saada enää teuraseläinpalkkiota samasta eläimestä.

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

4.3.2 Luominen, vasikan syntyminen kuolleena tai vasikan kuoleminen ennen 7 päivän ikää

Vasikasta, joka syntyy kuolleena, kuolee, teurastetaan tai lopetetaan ennen seitsemän (7) päivän ikää, tehdään rekisteriin ilmoitus viimeistään 7. päivänä tapahtumasta. Vasikalle ei tarvitse varata korvamerkkiä nautaeläinten pitäjän hallussa olevista vapaista merkeistä. Tapahtumailmoituksessa ei näin ollen tarvita tietoa vasikan EU-tunnuksesta.

Ilmoitettavat tiedot:

- tilatunnus tai asiakastunnus
- poikimis- tai luomispäivä
- elävänä syntyneen kuolinpäivä
- sukupuoli (jos tiedossa)
- rekisteröimättä jäämisen syy
- hävitystapa
- emän EU-tunnus, alkioeläimestä ilmoitetaan sekä kantajaemän että geneettisen emän EU-tunnukset

Jos vasikka on jo ehditty rekisteröidä vapaalle merkillä ja se kuolee seitsemän (7) päivän kuluessa syntymästä, on sille tehtävä normaali poistoilmoitus poistotapoineen ja sille varatut merkit on hävitettävä.

4.3.3 Osto

Ilmoitettavat tiedot:

- tilatunnus tai asiakastunnus
- tulopitopaikkatunnus
- ostetun eläimen EU-tunnus
- käyttö
- tulopäivämäärä
- edellisen eläintenpitäjän tilatunnus, asiakastunnus tai eläinvälittäjä-tunnus

4.3.4 Poisto

Ilmoitettavat tiedot:

- tilatunnus tai asiakastunnus
- lähtöpitopaikkatunnus
- naudän EU-tunnus
- lähtöpäivämäärä
- poistotapa
  - teuraaksi teurastamoon
  - myynti eloon toiselle eläintenpitäjälle
  - kotiteurastus, kun nauta teurastetaan tilalla eläintenpitäjän tai rahtiteurastajan toimesta
  - kuollut
  - kadonnut
  - vienti: myynti ulkomaille
  - lopetettu: eläin tapetaan tilalla eikä sen ruhoa oteta elintarvikkeeksi
- hävitystapa jos nauta on kuollut tai lopetettu
- seuraavan eläintenpitäjän tilatunnus, asiakastunnus tai eläinvälittäjä-tunnus, jos nauta myydään eloon tai teuraaksi

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

4.3.5 Siirto

Siirtotapahtumassa nauta pysyy saman eläintenpitäjän omistuksessa tai hallinnassa, mutta pitopaikka muuttuu. Siirtona pidetään esimerkiksi nautojen viemistä maatalousnäyttelyyn tai muuhun vastaavaan tapahtumaan tai astutustehtäviin toisen eläintenpitäjän karjaan.

Ilmoitettavat tiedot:

- o tilatunnus tai asiakastunnus
- o EU-tunnus
- o lähtöpitoaikajan pitopaikkatunnus
- o lähtöpäivämäärä ja matkan alkamiskellonaika *
- o matkan päättymispäivämäärä ja kellonaika. Päivämäärää ei tarvitse lomakkeelle merkitä, jos se on sama kuin lähtöpäivä.
- o tulopitoaikajan pitopaikkatunnus

* Siirtoilmoituksen kellonajat ovat merkittäviä, jos eläimellä on samana päivänä useita saapumisia (siirtoja ja/tai ostoja) eri paikkoihin, saman tai eri omistajan hallinnassa. Kellonaikojen avulla rekisteriin saadaan nautan sijaintipaikkojen looginen järjestys.

4.3.6 Kastrointi

Jos sonni kuohitaan häräksi, ilmoitetaan:

- o tilatunnus tai asiakastunnus
- o EU-tunnus
- o kuohitsemispäivämäärä

4.3.7 Tilapäismerkin käyttöönotto

Nautarekisteriin on ilmoitettava merkin käyttöönotosta:

- o tilatunnus tai asiakastunnus
- o merkin saaneen eläimen EU-tunnus
- o käyttöönottopäivä
- o tilapäismerkin numero

4.3.8 Tuonti

Ostettaessa eläin ulkomailta, kirjataan nauta rekisteriin tuonti-ilmoituksella. Rekisteröimiseen tarvitaan normaalien ostotietojen lisäksi kopio nautaeläinpassista. Nautaeläinten tuonnissa on noudatettava voimassa olevaa lainsäädäntöä, joka löytyy Eviran internetsivustolta. Jos luet tämän ohjeen sähköistä versiota, ohjeistus löytyy [täältä](#).

4.3.9 Löytyminen

Kun omasta karjasta kadonnut eläin löytyy, voidaan se palauttaa karjaan ottamalla yhteyttä asiakaspalveluun (Ks. kohta 4.1).

5 Nautaeläinluettelo

Pitopaikkakohtainen nautaeläinluettelo on virallinen asiakirja ja sen pitäminen ajan tasalla tarkastetaan valvontojen yhteydessä. Tapahtumat on kirjattava nautaeläinluetteloon viimeistään kolmantena (3.) päivänä tapahtumapäivästä.

Virallinen nautaeläinluettelo on Eviran hyväksymän mallin mukainen ja sen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- o tila- tai asiakastunnus
- o pitopaikkatunnus

Eläinten terveys ja hyvinvointi –yksikkö

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

- EU-tunnus
- syntymäpäivä
- syntymätila
- rotu
- sukupuoli
- käyttö
- tulopäivä ja–tapa
- edellinen omistaja
- poistopäivä ja–tapa
- seuraava omistaja
- emän EU-tunnus ja rotu

Vapaaehtoisia tietoja ovat eläimen nimi, korvanumero, emän nimi, isän nimi sekä isän rotu ja EU-tunnus. Isätieto ei ole pakollinen. Yksilön pakollinen rotutieto perustuu omistajan omaan ilmoitukseen. Risteytysnaudoilla suositellaan käytettävän rotua, joka täsmää naudan fenotyyppiin (ulkoisiin ominaisuuksiin), koska rotutietoa käytetään eläimen tunnistamisen apuna.

Nautaeläinluetteloon päivitettävät tiedot tehdään maaliskuussa lähetettävään luetteloon. Nautaeläinten pitäjän omistamien tai kokonaan hallitsemien pitopaikkojen välisiä siirtoja ei toistaiseksi tarvitse merkitä nautaeläinluetteloon.

Jos nautaeläinluetteloa ylläpidetään sähköisellä sovelluksella, ei pitopaikassa tarvitse olla luettelon paperista versiota mikäli luettelon tiedot ovat ajan tasalla ja tulostettavissa valvontatilanteissa.

Nautaeläinten pitäjän siirtäessä eläimiään pitopaikkaan, jossa on toisen nautaeläinten pitäjän eläimiä, tulee nautaeläinten pitäjän toimittaa eläinten mukana nautaeläinluettelo siirrettävien eläinten osalta. Tähän luetteloon nautaeläinten pitäjä merkitsee eläinten tulopäivän uuteen pitopaikkaan ja tulotavaksi ”siirto”.

Viljelijätietojen selainpalvelusta (VIPU) tulostettua nautaeläinluetteloa voidaan käyttää palkkiohakemusten liitteenä. VIPU -palvelusta tulostettua nautaeläinluetteloa ei kuitenkaan voi käyttää ylläpidettävän nautaeläinluettelon pohjana, koska se ei sisällä vapaita EU-tunnuksia eikä siihen ole tulostettu lisärivejä ostoeläimiä varten.

Virallisen nautaeläinluettelon malli on tämän ohjeen liitteenä 2.

5.1 Vapaiden EU-tunnusten luettelo

Uusien vapaiden- ja tilapäiskorvamerkkien luettelot toimitetaan eläintenpitäjille merkkitilauksen yhteydessä. Ne liitetään osaksi nautaeläinluetteloa. Uusien vapaiden tunnusten listaan kirjataan syntyvät vasikat ja tilapäismerkkien listaan merkitään eläimet, joille merkit on kiinnitetty.

5.2 Nautaeläinluetteloiden säilyttäminen

Kunkin kalenterivuoden maaliskuussa nautaeläinten pitäjälle toimitettua nautaeläinluetteloa on säilytettävä kuluva kalenterivuosi ja kolme seuraavaa kalenterivuotta. Säilytysajan päättämispäivä on valmiiksi merkittynä luettelon oikeaan alakulmaan.

Muita nautaeläinluetteloita nautaeläinten pitäjän on säilytettävä pääsääntöisesti seuraavan kalenterivuoden maaliskuuhun, jolloin seuraava koko kalenterivuoden tapahtumat kattava luettelo toimitetaan nautaeläinten pitäjälle. Säilytysajan päättämispäivä on valmiiksi merkittynä luettelon jokaisen sivun oikeaan alakulmaan. Tilapäismerkkien luettelo säilytetään nautaeläin-

Eläinten terveys ja hyvinvointi –yksikkö

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

---

luettelon liitteenä. Tilapäismerkkiluettelo on säilytettävä kolme seuraavaa kalenterivuotta viimeisen luettelossa olevan merkin käyttämisen jälkeen.

6 Nautaeläimen rekisteröintikortti (ns. vasikkakortti)

Nautaeläimen rekisteröintikortti ei ole virallinen asiakirja, vaan se on tarkoitettu helpottamaan eläimen EU-tunnuksen ja muiden tietojen siirtämistä nautaeläinten pitäjältä toiselle. Korvamerkin EU-tunnus on kortissa sekä numeroina että viivakoodina.

Rekisteröintikortti annetaan eläimen mukaan, kun nauta poistetaan tilalta eloon tai teuraaksi. Ehdottoman tärkeätä on, että lähtevän tai tulevan eläimen korvamerkkien ja rekisteröintikortin EU-tunnuksen täsmäminen tarkistetaan.

Rekisteröintikorttia ei voi käyttää tapahtumien ilmoituslomakkeena nautarekisteriin.

Tyhjän rekisteröintikortin voi tulostaa Maatalouden Laskentakeskuksen internetsivuilta www.mloy.fi. Jos luet tämän ohjeen sähköistä versiota, löytyy rekisteröintikortti [täältä](#).

7 Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta

Valvonta perustuu lakiin eläintunnistusjärjestelmästä (238/2010), Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 1760/2000 ja sen täytäntöönpanoasetukseen 1082/2003.

Valvonta on pääosin paikan päällä suoritettavaa valvontaa, jossa tarkastetaan nautaeläintenpitäjäksi rekisteröityminen ja pitopaikan rekisteröiminen, nautaeläinten merkitseminen ja rekisteröinti, tapahtumien ilmoittaminen rekisteriin ja pitopaikassa pidettävä eläinluettelo sekä vapaiden merkkien luettelo.

Nautaeläinten merkinnän ja rekisteröinnin lainsäädännön noudattamatta jättämisestä aiheutuu eläintenpitäjälle seuraamuksia, joiden ankaruus riippuu laiminlyönnin vakavuudesta. Eläintenpitäjälle voi aiheutua säännösten noudattamatta jättämisestä taloudellisia seuraamuksia EU:n tukijärjestelmiin liittyvien täydentävien ehtojen kautta tai jopa rikosoikeudellisia seuraamuksia.

Nautapalkkioihin kohdistuvista seuraamuksista päättävät ELY-keskusten valvojat (tukijärjestelmät) sekä läänineläinlääkärit (nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintijärjestelmä) EU:n ja maa- ja metsätalousministeriön säädösten mukaisesti. Eri tukijärjestelmien valvonnoista ja niihin liittyvistä seuraamuksista on kerrottu kunkin tukijärjestelmän hakuohjeissa.

Eläinten terveys ja hyvinvointi –yksikkö

Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohje

Liite 1 Nautarekisterin ilmoituskoodit

SUKUPUOLI	
0	sonni
1	lehmä

KÄYTTÖ	
1	maidontuotanto
2	emolehmä
3	lihantuotanto
4	jalostus
5	koe-eläin

ROTU		
1	Ayrshire	ay
3	Holstein	hol
5	Brown Swiss	bs
8	Hereford	hf
9	Charolais	ch
11	Aberdeen Angus	ab
12	Limousin	li
13	Simmental	si
14	Piemontese	pi
15	Highland Cattle	hc
16	Blonde d'Aquitaine	ba
17	Jersey	je
18	Dexter	de
19	Galloway	ga
21	Länsisuomenkarja	lsk
22	Itäsuomenkarja	isk
23	Pohjoissuomenkarja	psk
25	Texas Longhorn	lh
26	Belgian Blue	bb
27	Guernsey	gu
28	Montbéliard	mo
30	Biisoni (amerikkalainen)	bi
0	muu rotu	

REKISTERÖIMÄTTÄ JÄTTÄMISEN SYYT	
21	luotu alle 7 kk
22	luotu yli 7 kk
23	syntynyt kuolleena
24	kuoli ennen merkintää
25	teurastettu ennen merkintää
26	lopetettu ennen merkintää

POISTOTAPA	
1	myynti teuraaksi
2	myynti eloon
3	teurastus tilalla
4	kuoli
5	kadonnut
6	vienti
8	lopetettu

HÄVITYSTAPA	
0	hautaus
1	poltto
3	käsittelylaitos
4	raadonkeräily

TULOTAPA	
1	syntymä
2	osto
3	tuonti
7	siirto

